HERINNERINGSMONUMENTEN

In Rozendaal, Velp, Rheden, De Steeg, Ellecom, Dieren Laag-Soeren en Spankeren

75 JAAR VRIJHEID

Herinneringsmonumenten

Er zijn veel monumenten in onze gemeenten die herinneren aan de tweede wereldoorlog.

Monumenten voor mensen die actief aan de oorlog hebben meegedaan

Zoals militairen en verzetsmensen. De herdachte Nederlandse militairen zijn meestal in de meidagen van 1940 omgekomen en de herdachte verzetsstrijders zijn vaak gefusilleerd.
Op veel begraafplaatsen zijn oorlogsgraven van het Gemenebest en andere geallieerde militairen, veelal van omgekomen vliegers. Zoals van de Schotse R.A.F.-vlieger John Brydson die op de begraafplaats aan de Reinaldstraat ligt en op 1 april 1945 op 23-jarige leeftijd tijdens een verkenningsvlucht door Duits afweergeschut is neergehaald. Zijn ouders wilde niet dat hun zoon werd overgebracht naar een militaire begraafplaats. In de oorlog waren er veel tijdelijke begraafplaatsen voor omgekomen militairen in de strijd. De meeste zijn na de oorlog overgebracht naar speciale begraafplaatsen zoals de Duitsers die begraven lagen in Velp op de hoek van de Zutphensestraatweg en de Biljoenseweg en die na de oorlog zijn overgebracht naar de Duitse militaire begraafplaats in het Limburgse Ysselsteyn waar bijna 32.000 oorlogsdoden liggen.
In Rozendaal zijn 10 jonge mannen op 13 december 1944 gefusilleerd, dichtbij de Emma Pyramide. Onderaan de Pyramide is een gedenksteen geplaatst met hun namen. Ze kwamen uit diverse delen van het land. Ze zaten gevangen in de kluis van de Rotterdamsche Bank en werden in opdracht van SS-generaal Rauter geselecteerd om te worden doodgeschoten. Op het huidige ABN- bankgebouw is een plaquette aangebracht.

Monumenten voor passieve burgerslachtoffers

Zoals slachtoffers van bombardementen en beschietingen, dwangarbeid en de holocaust. In onze gemeente zijn verschillende oorlogsgraven en op het station in Dieren is een NS-plaquette. In de kerk in de Emmastraat in Velp is een herdenkingsraam voor drie kinderen uit een gezin, die bij een bombardement zijn omgekomen en een plaquette voor pater J.H. Campman. die in het verzet zat.
Twee monumenten in Ellecom zijn er voor Joodse slachtoffers. Op de begraafplaats voor drie omgekomen Joodse slachtoffers de andere aan de Zutphensestraatweg voor Joodse dwangarbeiders, die o.a. de sporthal bij Avegoor hebben aangelegd.

Bevrijdings-, Erkentelijkheids- en Verwoestingsmonumenten

In de gemeente zijn ook monument die niet per se slachtoffers herdenken, maar herinneren aan gebeurtenissen, zoals daden van burgers/ militairen, en algemenere thema's, zoals bevrijding, vrede en vrijheid. Voorbeelden van bevrijdingsmonument zijn het monument in Rheden in het Rozenbos en de bevrijdingsramen in de Grote Kerk in Velp. Het monument voor moedige mensen is een erkentelijkheidsmonument evenals de plaquette bij de sluis in Spankeren/ Dieren.

Locaties met een beladen verleden

Tweehonderd locaties en gebouwen zijn geïnventariseerd die één ding met elkaar gemeen hebben: ze delen een beladen WO2 verleden. Het gaat hierbij om Gelderse locaties die verbonden waren met het nationaalsocialisme of relateren aan de Duitse onderdrukking en bezetting in 1940 – 1945.
Hiervan staan er ook verschillende in onze gemeente. Zoals Avegoor en de sporthal die voor de SS gebouwd is door Joodse dwangarbeiders, De Hof te Dieren, Badhuis Laag-Soeren, Munitiedepot De Steeg, Ortskommandantur Dieren, restanten van Teerose II en III en verschillende bunkers langs de IJssel.

Wij hebben een lijst gemaakt met 53 Herinneringsmonumenten in onze gemeenten. Deze lijst *staat* op onze website. Op de website https://www.oudheidkundigekring.nl/ plaatsen we elke week uitgebreide informatie over de monumenten in een van de dorpen van Rheden of Rozendaal.

Lijst Oorlogsmonument Rheden en Rozendaal

Velp: 21	**Onthulling**	
Bevrijdingsboom en monument Egmondstraat:	1945, boom	4-5-1946, monument
Herdenkingsmonument Villapark:	4-5-1950, gedenkplaat	16-4-1992, klok
Monument voor moedige mensen:	16-4-2015	
Bevrijdingsramen Grote Kerk:	12-9-2015	
Herdenkingsraam vier kinderen v. Remmen:	4-5-2016	
Herdenkingsbank Van Kolplein	30-11-2017	
Plaquette ABN-AMRO-bank:	juni 1945 boom,	4-5-2000 gedenkplaat
Plaquette Mauritsstraat:	juli 1947	
Plaquette Pater Campman in R.K. Kerk:	25-3-1948	
Plaquette familie van den Berg:	1997	
Plaquette Rabijn Soetendorp:	21-6-2016	
Plaquette Parkstraatkerk:	onbekend	
Plaquette Oranjestraat:	onbekend	
Pastoor Schaarsstraat:	1964	
Straatnaam Theodorus Dobbeweg:	april/mei 1945	
Plein Dirk van der Voort:	16-4-2015	
Dr. W. Portheinestraat:	aangeboden 2019	wordt t.z.t geplaatst op Recordterrein
Graf J.A. Brydson begraafplaats Reinaldstraat:		
Oorlogsgraven R.K.-begraafplaat Bergweg:		
Voormalige graven van “De onbekende soldaat”:	1945, overgebracht naar Airborne Begraafplaats Oosterbeek	
Kazemat Lathumseveerweg:		

De Steeg: 2+1	
Monument Onderduikhol:	16-12-2009
Nieuw monument Middachterallee:	2020?
Plaquette Gemeentehuis:	4-5-1946

75 JAAR VRIJHEID

Rheden: 10

Gemeentelijk monument Rozenbos:	31-8-1953	
Gedenknaald militairen, Heiderust:	1945	
Britse eregraven:		
Verzetsgraven:		
Graf dwangarbeiders:		
Onderduikersmonument:	eerste 2010,	2017 tweede
Plaquette vm Thomassenfabriek:	onbekend	
Plaquette “De Holtbanck”:	onbekend	
Beumerplantsoen en bank: bank	24-4-2004	
Het vergeten monument Theerose II:		

Ellecom: 5

Joods Monument “De tafel	6-9-1998, eerste	14 april 2019 tweede tafel
Grafmonument op de bijzondere begraafplaats:	1946	
“Villa Irene”/”Kamp Palestina”:		
S.S. Schule Avegoor en luistersteen:		
Sporthal SS	1942	21-12-1999 gem. monument

Dieren: 6

Carolinapark monument:	1948	2009 gerestaureerd
Gedenksteen Theo Dobbe:	1994	
Monument Chris Meijer en graf:	12-5-2001	
Plaquette NS-station:	1948	
Gedenksteen in Ontmoetingskerk Gerrit Plantagie	onbekend	
Gerrit Plantagiepad: straatnaam	5-3-2015	

Spankeren: 2

Herdenkingsmonument Noodbrug:	17-4-2010
Bevrijdingsbank:	18-4-2015

75 JAAR VRIJHEID

Laag-Soeren: 1

Badhuis met schuilkelders en zwembad met sauna	1942

Rozendaal: 5

Gedenkmonument begraafplaats Rozendaal:	
Monument geallieerde vliegers:	15-6-1993
Monument Emmapiramide:	13-12-1997
Gedenksteen kasteel Rozendaal:	onbekend
Gedenksteen Pinkenbergseweg:	25-